

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ ТА ЙОГО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛАМИ

Касьяненко В.О., к.е.н.

Сумський державний університет

Згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» під інноваційним потенціалом варто розуміти сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничих, соціальних та культурно-освітніх можливостей країни (галузі, регіону, підприємства тощо), необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки [3].

Під науково-технічним потенціалом зазвичай розуміють «сукупність чинників, що визначають можливості безперервного підвищення економічної ефективності виробництва за рахунок прискорення науково-технічного прогресу» [2, с. 188]. Тобто науково-технічний потенціал суб'єкта господарювання відображає найважливіші якісні характеристики досягнутого рівня ефективності виробництва і визначає рівень, терміни створення і масштаби розповсюдження нововведень суб'єктів господарювання. По суті, науково-технічний потенціал характеризується органічною єдністю наукового і технічного потенціалів. Як наголошується в роботі [1], науково-технічний потенціал більшою мірою визначається кількістю і якістю завершених досліджень і розробок, підготовлених для практичного використання. З економічної точки зору, закінчені розробки є науково-технічною інформацією, втіленою в промислових зразках, технічній документації тощо. У тій же роботі рівень науково-технічного потенціалу суб'єктів господарювання пропонується вимірювати розміром його патентного фонду, що, на наш погляд, є дуже вузьким розумінням тієї ресурсної бази, яка формує відтворювальні якості науково-технічної інформації.

Крім того, при визначенні науково-технічного потенціалу варто визначити його співвідношення з науковим та технічним потенціалами. Оскільки кожне з цих понять, з одного боку є більш вузьким, а з іншого – значно ширшим ніж науково-технічний потенціал.

Досліджуючи існуючі підходи до трактування визначених категорій, ми дійшли висновку, що більшість науковців під науковим потенціалом розуміють більшою мірою інтелектуальний, творчий потенціал, тобто об'єм знань, накопичений працівниками, що характеризує їх здатність вирішувати поточні і майбутні проблеми науково-технічного розвитку.

При цьому варто відзначити, що науковий потенціал уособлює у собі усі галузі наукового знання та, як правило, в частині окремих гуманітарних

наук не входить повністю до складу науково-технічного потенціалу. У свою чергу, технічний потенціал, характеризуючи рівень стану громадського виробництва і об'єднуючи у своєму складі усі його елементи, також не повністю входить до складу науково-технічного потенціалу, в частині, що включає вже вживані техніко-технологічні засоби.

Розділяючи поняття наукового, науково-технічного і інноваційного потенціалу, слід відзначити їх певний взаємозв'язок:

– по-перше, визначені потенціали є складовими елементами потенціалу вищого порядку – економічного;

– по-друге, всі вони мають приблизно один набір складових, оскільки пов'язані з кадровим, фінансовим, матеріально-технічним та маркетинговим потенціалами;

– по-третє, науково-технічний сектор, при всіх обставинах, має значний ступінь інноваційності, оскільки створює нову продукцію. Ступінь цієї інноваційності визначається тим, наскільки продукція цієї сфери народного господарства потрібна потенційним користувачам;

– по-четверте, науково-технічний сектор національної економіки сам є споживачем значної частини новинок, створюваних всередині і за межами макроекономічної системи, що також збільшує ступінь його інноваційності;

– по-п'яте, науково-технічний потенціал є однією з основ інноваційної діяльності в будь-якій виробничо-господарській системі, незалежно від рівня її складності.

Таким чином, науково-технічний потенціал є істотним параметром, який визначає величину інноваційного потенціалу будь-якої виробничо-економічної системи, що зумовлює можливості її ефективного розвитку і функціонування.

1. Бляхман Л.С. Экономика, организация управления и планирования научно-технического прогресса: учебн. пособ. для экон. спец. вузов / Л.С. Бляхман. – М.: Высш. шк., 1991. – 228 с.

2. Большая Советская Энциклопедия : в 30 т. Гл. ред. А. М. Прохоров. Изд. 3-е. – М.: Советская энциклопедия, 1975. Т. 20. Плата-Проб. – 1975. – 608 с.

3. Про інноваційну діяльність: Закон України №40-IV від 4.07.2002 // Урядовий кур'єр. – 2002. – №143. – 7 серпня. – С. 17–24.

Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 51-53.